

школі : навчально-методичний посібник. Дніпропетровськ : Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2009. 160 с.

3. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». URL : file:///C:/Users/Пользователь/Downloads/Про%20забезпечення%20функціону...%20_ %20від%2025.04.2019%20№%202.

4. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови: Підручник / За ред. Л. І. Мацько, 2-ге вид., випр. Київ : Вища шк., 2005. 462 с.

Таїсія ШЕВЧЕНКО

старший викладач кафедри
кримінально-правових дисциплїн
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ГРОМАДСЬКА ДУМКА ЩОДО ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Громадська думка в нашій країні виступає як чинник ефективності діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування та правоохоронних органів. Згідно ст. 6 Закону України «Про поліцію» поліція у своїй діяльності керується принципом верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави. На сучасному етапі розвитку нашої держави, загострення соціально-економічної, політичної ситуацій в країні, зберігається тенденція до зростання занепокоєння населення станом правопорядку, рівня злочинності в Україні. Дослідження думок населення про діяльність правоохоронних органів – не нова галузь у дослідженнях системи МВС України. Зокрема, норма про необхідність проведення соціологічних досліджень діяльності поліції закріплена в Законі України «Про національну поліцію».

Так, у ч. 2 ст. 9 поліція повинна забезпечувати постійне інформування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також громадськості про свою діяльність у сфері охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку. ч.3. ст.11 закону закріплено, що «рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції». Згідно ч. 2 ст. 88 керівники територіальних органів поліції з метою підвищення авторитету та довіри населення до поліції систематично інформують громадськість про стан правопорядку, заходи, які вживаються щодо попередження правопорушень [1].

Варто зазначити, що у 2015 році Особливої уваги заслуговує патрульна

поліція, яка за даними дослідження також користується значним рівнем суспільної довіри (40%) [2]. Згідно з соціальним дослідженням, проведеним соціологічною компанією Taylor Nelson Sofres на замовлення компанії IREX довіра до Національної поліції в Україні в березні 2017 року становить 43.5%, до патрульної поліції – 53% , ці показники зростають у порівнянні з минулими роками, але проблема недовіри населення до правоохоронних органів все ж залишається [3].

Дослідження проведене соціологічною службою Центру Разумкова з 29 липня по 4 серпня 2021 року методом інтерв'ю «обличчям до обличчя» за місцем проживання респондентів. Державна служба з надзвичайних ситуацій має найбільшу довіру громадян з органів системи МВС – 61,4%. Державній прикордонній службі довіряють – 55%, Національній поліції довіряють – 38,5% респондентів. Було опитано 2019 респондентів віком від 18 років у всіх регіонах України, за винятком Криму та окупованих територій Донецької та Луганської областей за вибіркою, що репрезентує доросле населення за основними соціально-демографічними показниками. Теоретична похибка вибірки (без врахування дизайн-ефекту) не перевищує 2,3% з імовірністю 0,95 [4].

Результати показали, що баланс довіри до всіх правоохоронних органів лишається негативним, а для низки структур цей показник ще й погіршився. Зокрема, зросла недовіра до поліції та СБУ (для обох із 25 % до 31 %). Деяко покращився цей показник для Міністерства внутрішніх справ (із 46 % до 43%), Державного бюро розслідувань (із 47 % до 43 %), прокуратури (з 58 % до 52 %), Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (з 60 % до 52 %). Найкраща позитивна динаміка зміни довіри/недовіри за останні 10 місяців спостерігається стосовно Національного антикорупційного бюро України: баланс поліпшився з 59% до 49%. Більшість українців також негативно оцінює роботу керівників правоохоронних органів. Соціологи зазначили, що у 2021 оцінка дій керівників ДБР та САП не вимірювалася, оскільки обидва органи протягом останніх 10 місяців так і не отримали постійних керівників. Опитування також не показало зменшення частки респондентів, які взагалі не знають, хто очолює певні правоохоронні органи [5].

Низька оцінка ефективності діяльності правоохоронних органів стає складовою загальної кризи довіри суспільства до всіх інститутів влади. Наприклад, численні звернення громадян України до Європейського Суду з прав людини Україна вибула з топ-3 країн, з якими найчастіше судяться в Європейському суді з прав людини. Третє місце у рейтингу тепер займає Польща. Чотири роки поспіль Україна займала третє місце серед країн в ЄСПЛ. У 2021 році кількість звернень проти неї знизилася і становить 1140 справ. Натомість кількість скарг на Польщу зросла: за 2021 з нею судилося 1517 громадян. У попередні три роки Україна була в топі лідерів. За 2020 було розглянуто 4278 справ, за 2019 – 3050. «Головні причини звернень українців в ЄСПЛ — це несправедливий судовий розгляд, нелюдське

поводження з в'язнями, порушення права на свободу та права на мирне володіння майном» [6].

Статистика звернень ЄСПЛ свідчить, що найчастіше українські громадяни звертаються до Європейського суду з прав людини, зокрема, через: надмірну тривалість розгляду цивільних та кримінальних справ у судах; катування і нелюдські умови перебування у місцях досудового тримання під вартою або в місцях виконання покарань; неефективність розслідування правоохоронними органами скарг на жорстоке поводження з боку представників державних органів; відсутність належної медичної допомоги особам, які перебувають у місцях попереднього ув'язнення або в установах виконання покарань; неналежні умови тримання під вартою; порушення права на справедливий судовий розгляд; порушення права людини на свободу вираження поглядів та права на мирні зібрання; порушення права на мирне володіння своїм майном тощо.

Сотні звернень до ЄСПЛ стосуються порушення ст. 3 про катування і нелюдське поводження. Люди звертаються до Європейського суду з прав людини через неналежне розслідування заяв про тортури, оскільки їхні скарги опиняються поза увагою правоохоронців [7].

Тож можна зазначити, що такий стан шкодить міжнародному іміджу країни. Серед чинників впливу на формування негативної громадської думки про діяльність правоохоронних органів основними є: недостатній рівень матеріально-технічного та фінансового забезпечення Національної поліції; низький рівень соціального забезпечення працівників поліції, як результат недостатності кадрового забезпечення та зменшення кількості професіоналів з високим досвідом роботи в правоохоронних органах (більше ніж 3 роки), що призводить до дефіциту кадрів і, як наслідок, збільшення рівня злочинності; пріоритет формальних показників у роботі правоохоронних органів (кількість зареєстрованих кримінальних правопорушень, відсоток розкритих і т. п.), що шкодить якості соціальних послуг, які вони мають надавати громадянам; керівниками правоохоронних органів недооцінювалась важливість систематичного інформування населення про свою повсякденну діяльність.

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради* (ВВР), 2015, № 40–41, ст.379. (Дата оновлення: 01.01.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

2. Динаміка рівня довіри соціальним інститутам та органам влади наприкінці 2015 року. Центр «Соціальний моніторинг». с. 3.

3. Національний інститут стратегічних досліджень, утворений президентом України 1992 р. «Громадська думка як чинник ефективності діяльності правоохоронних органів в Україні». Аналітична записка. URL : <http://www.niss.gov.ua/articles/468/>.

4. Рівень довіри до органів МВС: Інфографіка МВС України. URL: <https://mvs.gov.ua/uk/press-center/news/sociologi-centru-razumkova-fiksuyut-visokii-riven-doviri-gromadyan-do-organiv-sistemi-mvs>.

5. Українці стали менше довіряти СБУ та поліції — опитування : Назва з екрану:

URL : <https://suspilne.media/141581-ukrainci-stali-mense-dovirati-sbu-ta-policii-opituvanna/>.

Крістенко А. Україна вийшла з трійки країн, з якими найчастіше судяться в Європейському суді з прав людини: Оpendатабот. (назва з екрану) URL : <https://opendatabot.ua/analytics/european-court>.

6. Крістенко А. Україна вийшла з трійки країн, з якими найчастіше судяться в Європейському суді з прав людини: Оpendатабот. (назва з екрану) URL : <https://opendatabot.ua/analytics/european-court>.

7. Захаров Є. 95% скарг до ЄСПЛ від українців стосуються невиконання судових рішень. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/devianosto-piat-vidsotkiv-skarg-do-yevrosudu-vid-ukrainsiv-stosuyutsia-nevykonannia-sudovyh-rishen/30962110.html>.

Ірина ШИЛО

викладач кафедри

кримінально-правових дисциплін

Вікторія НІКІТЕНКО

здобувач вищої освіти

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

(м. Дніпро, Україна)

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИМИ ЗАХОДАМИ

Найпріоритетнішою задачею розвитку державності України виступає захист основ її національної безпеки. Наразі в Україні наявні загрози стосовно конституційного ладу, суверенітету, територіальній цілісності й недоторканності, внаслідок чого виникає необхідність у протидії такій тенденції.

Дослідженням кримінально-правових питань забезпечення національної безпеки України (далі НБУ) займалися наступні вчені: В. Антипенко, С. Гавриш, Г. Андрусів, В. Костенко, М. Мельник, А. Музика, В. Навроцький, А. Савченко, З. Бжезинський, А. Кокошина, Г. Анашкіна, Н. Смирнова та ін.

Спираючись на ст. 1 ЗУ «Про Національну безпеку України», під національною безпекою України, розуміють захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз [1].

Відповідно до ст.1 КК, враховуючи свої завдання, здійснює правове забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина, власності, громадських порядку та безпеки, довілля, конституційного устрою України від злочинних посягань, забезпечення миру і безпеки людства, а також